

Članak Donalda Hejza, prvog zamjenika visokog predstavnika: “Privatizacija preduzeća, otvaranje novih radnih mjesta – šta se mora učiniti u ovom trenutku”

Krajem prošle godine smo u jednoj prostoriji okupili zajedno sve organizacije nadležne za privatizaciju bh. preduzeća – ministarstva, agencije za privatizaciju, međunarodne organizacije. Ideja je bila da se utvrdi šta je loše krenulo sa programom privatizacije i traže načini da se situacija popravi.

Otkrili smo veći broj stvari, neke od njih, iskreno, užasne. Utvrdili smo, na primjer, da iako entitetske Agencije za privatizaciju objavljuju tendere na svojim web stranicama ipak ne postoji jedinstvena web stranica na kojoj se mogu naći detalji o svakoj mogućnosti za privatizaciju u BiH. Nije potrebno da posjedujete diplomu iz poslovne administracije pa da shvatite da bi konsolidirana web stranica bila mnogo efikasnija u privlačenju stranih sredstava za otvaranje radnih mjesta nego dvije konkurentne web stranice. Činjenica da do sada nije postojala zajednička web stranica BiH na kojoj se reklamiraju sve mogućnosti za privatizaciju u zemlji je, da se ne izražavamo suviše fino o tome, suluda.

Sada popravljamo situaciju. Agencija za unapređenje stranih ulaganja će pokrenuti novu web stranice u kojoj će se navoditi sva preduzeća u BiH koja su predmet prodaje i osigurati sve detalji koji su potrebni mogućim ulagačima.

Drugi problem koji blokira prodaju ovih preduzeća se tiče finansijskih odgovornosti koje imaju preduzeća – posebno njihovih odgovornosti prema svojim radnicima. Kada mogući ulagač razmatra neko preduzeće on računa koliko novca treba uložiti prije no što preduzeće počne ostvarivati dobit. Kada jednom to preduzeće počne ostvarivati dobit može se proširivati što u dogledno vrijeme znači otvaranje novih radnih mjesta. U BiH uočavamo istu depresivnu šemu da se ulagači slože sa kupovnom cijenom, ali potom odustaju od poštivanja dogovora jer moraju također i da ispune značajne finansijske obaveze – od njih se, naprimjer, traži da isplate zaostale plaće ili zaostale doprinose.

Ovo je tegobno pitanje i treba ga riješiti. Utvrdili smo da su različite agencije istraživale različita kreativna rješenja problema (i iskustva drugih zemalja pokazuju da takvi problemi dobro reagiraju na kreativna rješenja). Međutim, ovo su činili bez povezanosti jednih sa drugima – mnogo dobrih ideja, ali nijedna od njih nije otišla daleko. Jedini način da se ove ideje prenesu u praksu je da ih svi zajedno diskutiraju i potom usvoje odgovarajuće zakonske propise. Sada pokušavamo da napravimo rješenje koje će pomoći da ogromni potencijal privatizacije dovede do odlučnog zamaha u privredi BiH – i otvori očajnički potrebna radna mjesta.

U utorak 13. januara premijer Federacije Hadžipašić i ja smo predsjedavali sastankom sa svih deset kantonalnih premijera u Federaciji na kome smo razgovarali o onim vidovima administrativnog reorganiziranja koji bi mogao ubrzati proces privatizacije. Jedno od pitanja o kojima smo razgovarali je osnivanje fonda koji bi predstavljao sredstvo za rješavanje nagomilanih dugova privatiziranih preduzeća. Iako nismo postigli bilo kakav krajnji dogovor zadovoljan sam veoma jasno izraženim stepenom spremnosti premijera da taj problem sagledaju na otvoren i konstruktivan način. Oni su shvatili da ovo pitanje pravi zastoј u privatizaciji – i time zadržava i otvaranje novih radnih mjesta – i spremni su da prihvate nove

načine razmišljanja da bi iznašli praktična rješenja.

Također smo i razgovarali i o ulozi kantonalnih agencija za privatizaciju. Postoji dobra mogućnost za kontinuirano funkcioniranje agencija za privatizaciju na kantonalnom nivou – one se nalaze blizu preduzeća u svom području, one shvataju pitanja i mogu brzo procijeniti karakteristike potencijalnih ulagača. Ali se mnogo toga može reći u vezi sa racionalizacijom birokracije koja se bavi privatizacijom u Federaciji – postoji suviše mnogo administrativnih stepenica koje potencijalni ulagač mora preći, suviše mnogo obrazaca prije no što se novac uspješno uloži u preduzeća da bi se sačuvala postojeća radna mjesta ili otvorila nova. Stoga predlažemo da kantonalne agencije za privatizaciju privremeno prenesu neke od svojih nadležnosti na Federalnu agenciju za privatizaciju. To bi olakšalo posao ulagačima – mogu se obratiti jednoj agenciji umjesto nekolicine u traženju informacija o preduzećima koja trebaju biti privatizirana te o u uključenju u tenderski proces. Ovo je predstavljalo mali praktični korak u smjeru otvaranja poslova radnicima. Premijeri su se u principu složili sa tim; neki su bili spremni da to odmah potpišu, drugi su se željeli konsultirati sa kantonalnim vladama. Nadam se da ću veoma brzo postići da premijeri potpišu ovaj prijedlog.

Suština svi naših diskusija je bila da se pojednostavi proces privatizacije kako bi postigli rezultate. Mislim da je važno naglasiti ovo pošto će pojednostavljeni proces pomoći privatizaciji u BiH – a u dužem vremenskom periodu i otvaranju radnih mjesta. To se do sada nije dogodilo, ali se može dogoditi ako političari preduzmu praktične korake u uklanjanju često nepotrebnih prepreka ulaganjima i izgradnji procesa privatizacije koji je transparentan, efektivan i brz.